EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 30.11.2011
KOM(2011) 808 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Horizont 2020 - rámcový program pre výskum a inovácie

(Text s významom pre EHP)

{SEK(2011) 1427 v konečnom znení}
{SEK(2011) 1428 v konečnom znení}

1. ZMENENÉ PROSTREDIE

Od začiatku fungovania siedmeho rámcového programu (RP7) sa hospodárske prostredie výrazne zmenilo. Recesia, ktorá bola dôsledkom finančnej krízy z roku 2008, viedla k prijatiu stimulačných balíkov na oživenie hospodárstva. Napriek tomu, že sa Európa pomaly dostáva z krízy, čelí v súčasnosti dlhovej kríze a obavám z novej recesie. Ak sa verejné orgány chcú prispôsobiť zmeneným podmienkam, je potrebné, aby konali rozhodne. Kľúčovou výzvou je stabilizácia finančného a hospodárskeho systému v krátkodobom horizonte a prijatie opatrení na vytváranie budúcich hospodárskych príležitostí.

Fiškálna konsolidácia a štrukturálna reforma sú potrebné, ale samy o sebe nepostačujú na zabezpečenie globálnej konkurencieschopnosti Európy. Inteligentné investície (najmä do výskumu a inovácií) sú nevyhnutné na zachovanie vysokej životnej úrovne pri riešení naliehavých spoločenských problémov, akými sú zmena klímy, starnúce obyvateľstvo alebo prechod k spoločnosti efektívnejšie využívajúcej zdroje.

Výskum a inovácie pomáhajú vytvárať pracovné miesta, zvyšovať prosperitu a zlepšovať kvalitu života a verejných statkov. Prinášajú prelomové vedecké a technologické objavy, ktoré sú potrebné na riešenie naliehavých spoločenských výziev. Investície do tejto oblasti prinášajú prostredníctvom možnosti tvorby inovatívnych produktov a služieb aj nové podnikateľské príležitosti. Hoci je Únia globálnym lídrom v mnohých technologických oblastiach, čelí zvýšenej konkurencii zo strany tradičných konkurentov a rýchlo sa rozvíjajúcich ekonomík. Preto musí zvýšiť svoju výkonnosť v oblasti inovácií.

Výskum a inovácie sa preto stali stredobodom stratégie Európa 2020[1] na podporu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Patrí sem hlavný cieľ zvýšiť do roku 2020 výdavky na výskum a vývoj na 3 % HDP. Iniciatíva Inovácia v Únii[2], ktorá je jednou z hlavných iniciatív stratégie, poskytuje komplexný súbor akcií na zvýšenie výkonnosti v oblasti výskumu a inovácie. V rámci kontextu tejto politiky návrhy Komisie týkajúce sa rozpočtu Únie na obdobie po roku 2013[3] odrážajú ambície investovať do budúcnosti Európy a zabezpečiť, aby sa z každého eura vyťažili maximálne prínosy pre európskych občanov.

2. HORIZONT 2020: ÚPLNE NOVÝ PRÍSTUP

Názov nového programu Únie pre financovanie výskumu a inovácií, Horizont 2020, odráža odhodlanie Únie zvýšiť v mene budúcnosti inovatívnosť, rast a zamestnanosť. Program Horizont 2020 bude hlavným nástrojom pri realizácii hlavnej iniciatívy Inovácia v Únii a pri plnení z nej vyplývajúcich záväzkov, ako aj pri plnení záverov zasadnutia Európskej rady zo 4. februára 2011 a uznesenia Európskeho parlamentu z 12. mája 2011 o Inovácii v Únii[4].

Horizont 2020 spája všetky existujúce zdroje financovania Únie v oblasti výskumu a inovácií (vrátane rámcového programu pre výskum), činnosti súvisiace s inováciou v rámci rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie a aktivity Európskeho inovačného a

---

1 KOM(2010) 2020
2 KOM(2010) 546
3 KOM(2011) 500
4 P7 TA(2011)0236

technologického inštitútu (EIT)[5]. Tento prístup, ktorý zainteresované strany vo všeobecnosti považujú za cestu vpred[6], podporil aj Európsky parlament vo svojom uznesení z 27. septembra 2011[7], Európsky hospodársky a sociálny výbor[8] a Výbor pre Európsky výskumný priestor[9].

Súbor návrhov pre program Horizont 2020 pozostáva z:

- návrhu programu Horizont 2020[10], ktorý obsahuje ustanovenia o všeobecných cieľoch, dôvodoch a pridanej hodnote Únie, finančnom krytí, kontrole, monitorovaní a hodnotení;

- návrh o jednotnom osobitnom programe na vykonávanie programu Horizont 2020[11], ktorým sa ustanovujú spôsoby vykonávania a obsah základného rozsahu činností;

- návrh o jednotnom súbore pravidiel účasti a šírenia[12], ktorým sa ustanovujú spôsoby financovania a úhrady nákladov, podmienky účasti, kritéria výberu a udeľovania grantov, ako aj pravidlá týkajúce sa zodpovednosti za program, jeho využívania a šírenia jeho výsledkov;

- samostatný návrh týkajúci sa tej časti programu Horizont 2020, ktorá zodpovedá Zmluve o Euratome[13].

Tieto návrhy sprevádzajú potrebné ex-ante posúdenia vplyvu[14]. Tento balík je doplnený samostatným návrhom na preskúmanie nariadenia o Európskom inovačnom a technologickom inštitúte (EIT).

Najdôležitejšie nové prvky:

Horizont 2020 obsahuje niekoľko nových prvkov, ktoré umožňujú, aby tento program podporoval rast a prispieval k riešeniu spoločenských výziev. Ide o:

- rozsiahle zjednodušenie – jednoduchšia architektúra programu, jednotný súbor pravidiel a obmedzenie byrokracie prostredníctvom jednoducho použiteľného modelu úhrady nákladov, jednotný prístupový bod pre účastníkov, nižšie administratívne nároky na prípravu návrhov, menší počet kontrol a auditov.

---

5 Činnosti v oblasti atómovej energie sú neoddeliteľnou súčasťou programu Horizont 2020, ale sú predmetom osobitného návrhu v rámci Zmluvy o Euratome. Financovanie projektu ITER bude mimo rozpočtu EÚ a bude sa naň vzťahovať dodatočný program.

6 http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/consultation-conference/summary_analysis.pdf

7 P7 TA(2011)0401

8 CESE 1163/2011

9 ERAC 1210/11

10 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o rámcovom programe pre výskum a inovácie (2014 – 2020) – Horizont 2020, KOM (2011) 809

11 Návrh rozhodnutia Rady, ktorým sa zriaďuje osobitný program na vykonávanie rámcového programu pre výskum a inovácie (2014 – 2020) – Horizont 2020, KOM (2011) 811

12 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú pravidlá účasti a šírenia v programe Horizont 2020 – rámcový program pre výskum a inovácie (2014 – 2020), KOM (2011) 810

13 Návrh nariadenia Rady o výskumnom a vzdelávacom programe Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (2014 – 2018), ktorý dopĺňa rámcový program pre výskum a inovácie – Horizont 2020, KOM (2011) 812

14 SEK(2011) 1427 a SEK(2011) 1428

Spoločným cieľom týchto opatrení je skrátiť priemerný čas potrebný na udelenie grantu o 100 dní;

- inkluzívny prístup, ktorý je k dispozícii pre nových účastníkov (vrátane tých, ktorých nápady nepatria do hlavného prúdu) s cieľom zabezpečiť, aby sa programu mohli zúčastniť a zúčastňovali špičkoví výskumní pracovníci a novátori z celej Európy a z tretích krajín;

- integrácia výskumu a inovácií prostredníctvom plynulého a koherentného financovania od nápadu až po trhové využitie;

- intenzívnejšia podpora inovácií a činností súvisiacich s trhovým využitím, čo má za následok priamy hospodársky stimul;

- dôraz na vytváranie podnikateľských príležitostí vyplývajúcich z našej reakcie na vážne problémy spoločné pre ľudí v Európe a za jej hranicami (tzv. spoločenské výzvy);

- viac možností pre nových účastníkov a mladých, sľubných vedcov na prezentáciu svojich nápadov a získanie finančných prostriedkov.

3. ZAMERANIE ZDROJOV NA HLAVNÉ CIELE

Zdroje programu Horizont 2020 sa budú sústrediť na tri rôzne, ale navzájom sa posilňujúce priority s jasnou pridanou hodnotou Únie. Tieto priority sú v súlade s prioritami stratégie Európa 2020 a jej iniciatívy Inovácia v Únii.

(1) **Excelentná veda**. Tento cieľ je zameraný na zvýšenie excelentnosti vedeckej základne Európy a zaistenie stáleho toku výskumu svetovej úrovne s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť Európy. Tento cieľ bude slúžiť na podporu najlepších myšlienok, rozvoj talentov v Európe, sprístupnenie prioritnej výskumnej infraštruktúry pre výskumných pracovníkov a na zatraktívnenie Európy pre najlepších svetových výskumných pracovníkov.

Takto sa:

- zabezpečí podpora najtalentovanejších a najkreatívnejších jednotlivcov a ich tímov pri realizácii hraničného výskumu najvyššej kvality pomocou využitia úspechov *Európskej rady pre výskum*;

- zabezpečí financovanie spoločného výskumu s cieľom stimulovať nové a sľubné oblasti výskumu a inovácie prostredníctvom podpory *pre budúce a vznikajúce technológie;*

- poskytnú výskumným pracovníkom vysokokvalitnú odbornú prípravu a príležitosti na rozvoj kariéry prostredníctvom *akcií Marie Skłodowska-Curie*[15] *(akcie Marie Curie)*

- zabezpečí, aby Európa mala *výskumné infraštruktúry* (vrátane elektronických infraštruktúr) na svetovej úrovni, ktoré sú dostupné pre všetkých výskumných pracovníkov v Európe a mimo nej;

(2) **Vedúce postavenie priemyslu** Zámerom tohto cieľa je urobiť z Európy prostredníctvom podpory činností, ktorých náplň určia podniky, príťažlivejšie miesto z hľadiska investícií do výskumu a inovácií (vrátane ekoinovácie). Prostredníctvom tohto cieľa sa budú poskytovať rozsiahle investície do kľúčových priemyselných technológií, maximalizovať potenciál rastu európskych podnikov prostredníctvom poskytnutia primeraného financovania a pomáhať inovatívnym MSP dostať sa do svetovej špičky.

Takto sa:

- dosiahne *vedúca úloha v oblasti podporných a priemyselných technológií* sprevádzaná cielenou podporou IKT, nanotechnológií, inovatívnych materiálov, biotechnológie, vyspelej výroby a spracovania, ako aj vesmírneho priemyslu so súbežnou podporou prierezových činností na zachytávanie zhromaždených prínosov z kombinovania viacerých kľúčových podporných technológií;

- uľahčí *prístup k rizikovému financovaniu*;

- poskytne podpora na úrovni Únie pre *inovácie v MSP*.

(3) **Spoločenské výzvy**. Tento cieľ odráža politické priority stratégie Európa 2020 a slúži na riešenie hlavných obáv občanov v Európe a mimo nej. Na výzvach založený prístup spojí zdroje a znalosti z rôznych oblastí, technológie a disciplíny (vrátane spoločenských a humanitných vied). Pôjde o činnosti (od výskumu až po trh) s novým dôrazom na činnosti súvisiace s inováciou, ako napr. pilotné projekty, demonštračné činnosti, testovacie prostredia a podpora pre verejné obstarávanie a trhového využitie. Tento cieľ zahŕňa aj vytváranie väzieb s činnosťami vykonávanými v rámci európskych partnerstiev v oblasti inovácie.

Financovanie sa bude zameriavať na tieto výzvy:

- *zdravie, demografické zmeny a zdravé prostredie;*

- *potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo, morský a námorný výskum a bioekonomika;*

- *bezpečná, čistá a efektívne využívaná energia;*

- *inteligentná a integrovaná doprava šetrná k životnému prostrediu;*

---

[15] Prostredníctvom tohto názvu Komisia prejavuje úctu tejto vynikajúcej vedkyni, nositeľke Nobelovej ceny, a jej prínosu pre pokrok vedy v Európe.

- *opatrenia na ochranu klímy, účinné využívanie zdrojov a suroviny;*

- *inkluzívne, inovatívne a bezpečné spoločnosti.*

Udržateľný rozvoj bude zastrešujúcim cieľom programu Horizont 2020. Finančné prostriedky vyčlenené na činnosti v oblasti boja proti zmene klímy a efektívneho využívania zdrojov budú doplnené prostredníctvom ostatných osobitných cieľov programu Horizont 2020. Dôsledkom toho bude 60 % celkového rozpočtu programu Horizont 2020 súvisieť s udržateľným rozvojom a prevažná väčšina týchto výdavkov prispeje k vzájomne sa posilňujúcim cieľom v oblasti boja proti zmene klímy a ochrany životného prostredia. Očakáva sa preto, že približne 35 % rozpočtu programu Horizont 2020 budú tvoriť výdavky súvisiace s bojom proti zmene klímy.

Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) zohrá dôležitú úlohu – bude spájať vysokokvalitný výskum, vzdelávanie a inovácie, čo bude mať za následok integráciu vedomostného trojuholníka. EIT sa bude počas vykonávania tejto činnosti primárne opierať o znalostné a inovačné spoločenstvá (ZIS). Navyše bude dohliadať na to, aby sa skúsenosti prostredníctvom cieleného šírenia a opatrení na zdieľanie poznatkov rozšírili aj mimo ZIS.

Činnosti Spoločného výskumného centra, ktoré budú poskytovať masívnu a na dôkazoch založenú podporu pre politiky Únie, budú neoddeliteľnou súčasťou programu Horizont 2020. Tieto činnosti budú motivované potrebami zákazníkov a doplnené o činnosti orientované na budúcnosť.

Výskum a inovácie v oblasti jadrovej energie, ktoré majú byť podporované v rámci Zmluvy o Euratome, umožnia Únii, aby v záujme všetkých členských štátov vyvinula najvyspelejšie technológie pre jadrovú bezpečnosť, ochranu, radiačnú ochranu a nešírenie jadrových zbraní.

Spôsob, akým sú finančné prostriedky z rozpočtu Horizontu 2020 rozdelené medzi strategické ciele taktiež odráža spôsob, akým bol program prispôsobený na fungovanie v zmenených podmienkach. Rozdelenie finančných prostriedkov v rozpočte programu Horizont 2020:

- je plne v súlade so stratégiou Európa 2020 prostredníctvom vykonávania iniciatívy Inovácia v Únii, uprednostňovania Digitálnej agendy pre Európu, inkluzívnosti, energetiky, efektívneho využívania zdrojov, priemyselných technológií, opatrení v oblasti boja proti zmene klímy, ako aj prostredníctvom poskytovania podpory pre vonkajšie politiky Únie;

- uprednostňuje výdavky s okamžitým vplyvom na rast a pracovné miesta prostredníctvom rozsiahlych investícií do rizikového financovania, MSP a rozsiahlych pilotných a demonštračných projektov týkajúcich sa kľúčových technológií;

- naďalej poskytuje investície do budúcnosti Európy tým, že poskytne výrazný stimul Európskej rade pre výskum, posilní výskum týkajúci sa budúcich a vznikajúcich technológií, zvýši možnosti odbornej prípravy, mobility a kariérneho rozvoja pre mladé talenty a zvýši dôležitosť EIT.

- využíva iné verejné a súkromné zdroje financovania s cieľom dosiahnuť podiel na HDP na úrovni 3 %.

Horizont 2020 bude sedemročným programom a je možné, že v priebehu jeho uskutočňovania dôjde k výrazným posunom v širšom hospodárskom a politickom kontexte. Zaistenie kontinuálnej relevantnosti programu Horizont 2020 si preto bude vyžadovať aj prispôsobenie priorít a zdrojov v potrebných prípadoch. Preto boli do návrhu zaradené ustanovenia o pružnosti.

Pri vykonávaní programu Horizont 2020 sa bude takisto strategicky pristupovať k tvorbe programov v oblasti výskumu a inovácií prostredníctvom využitia spoločných akcií a spôsobov riadenia úzko zosúladených s rozvojom politiky a presahujúcich hranice tradičných sektorových politík. Tento prístup bude vychádzať zo spoľahlivých dôkazov, analýzy a prognózy, pričom sa dosiahnutý pokrok bude merať pomocou spoľahlivých súborov ukazovateľov.

Pokiaľ ide o financovanie vedeckých činností, ktorých súčasťou sú ľudské embryonálne kmeňové bunky, legislatívny balík týkajúci sa programu Horizont 2020 je v úplnom súlade s prístupom podporeným Európskym parlamentom a Radou po prijatí právnych predpisov týkajúcich sa RP7, ako sa uvádza vo vyhlásení Komisie[16].

4. ZJEDNODUŠENIE PRÍSTUPU A OPTIMALIZÁCIA RIADENIA

Horizont 2020 musí prilákať špičkových výskumných pracovníkov a najlepšie inovačné podniky. Tento cieľ si vyžaduje ďalšie zjednodušenie pravidiel a postupov pre účastníkov. V rámci priebežnej hodnotiacej správy o RP7 sa dospelo k záveru, že sa musia podniknúť dôležité kroky na ďalšie zjednodušenie prostredníctvom prístupu založeného na primeranej rovnováhe medzi podstupovaním rizika a dôverou v účastníkov[17].

Horizont 2020 bude stavať na impulze, ktorý poskytlo oznámenie o zjednodušení[18] a rozhodnutie Komisie o troch opatreniach na zjednodušenie vykonávania RP7[19], prostredníctvom zavedenia nových dôležitých prvkov, tak ako k tomu vyzval Európsky parlament vo svojom uznesení z 11. novembra 2010[20].

Zjednodušenie v Horizonte 2020 je zamerané na dosiahnutie troch všeobecných cieľov: Znížiť administratívne náklady účastníkov, urýchliť všetky procesy týkajúce sa návrhu a riadenia grantov a znížiť finančnú chybovosť.

Zjednodušenie sa dosiahne viacerými opatreniami:

- Štrukturálne zjednodušenie sa dosiahne prostredníctvom:
  - jednoduchšej architektúry programu zameranej na tri strategické ciele, v dôsledku čoho budú môcť účastníci ľahšie zistiť, kde sa nachádzajú možnosti financovania;

---

16 Ú. v. EÚ L412 z 30. decembra 2006

17 http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/fp7_interim_evaluation_expert_group_report.pdf

18 KOM(2010) 0187

19 C(2011) 174 z 24. januára 2011.

20 P7 TA(2011)0401

– jednotného súboru pravidiel účasti, ktoré sa týkajú napr. oprávnenosti, hodnotenia alebo práv duševného vlastníctva, a vzťahujú sa na všetky zložky programu Horizont 2020 – výnimky by boli možné len v prípadoch odôvodnených špecifickými potrebami;

- jednoduchšie pravidlá financovania, ktoré zohľadňujú preferencie zainteresovaných strán pokiaľ ide o úhradu skutočných nákladov, budú zahŕňať tieto prvky:

  – jednoduchšia úhrada priamych nákladov so širšou akceptáciou zvyčajných účtovníckych postupov príjemcov;

  – možnosť používať jednotkové náklady na zamestnancov (priemerné náklady na zamestnancov) vrátane majiteľov malých a stredných podnikov bez mzdy;

  – zjednodušenie vedenia záznamov o pracovnom čase prostredníctvom jasného a jednoduchého súboru minimálnych podmienok, najmä zrušenie povinnosti záznamov v prípade pracovníkov pracujúcich výhradne na projekte v rámci programu Horizont 2020;

  – jednotná paušálna sadzba používaná pre priame náklady sa vo všeobecnosti bude vzťahovať na nepriame náklady, čím sa odstráni hlavný zdroj finančných chýb a zložitosti;

  – jednotná sadzba úhrady pre všetkých účastníkov a všetky činnosti v rámci toho istého projektu;

  – paušálne sumy, ocenenia, financovanie na základe výstupov pre konkrétne oblasti, v ktorých sa osvedčila vhodnosť takéhoto prístupu.

- Revidovanou stratégiou kontroly sa dosiahne nová rovnováha medzi dôverou a kontrolou a medzi podstupovaním rizika a jeho prevenciou prostredníctvom:

  – rozšírenia garančného fondu na všetky akcie programu Horizont 2020 a vyžadovania ex-ante kontrol finančnej spôsobilosti len pre koordinátorov;

  – zníženia počtu potvrdení o finančných vyhláseniach – bude sa vyžadovať len jedno potvrdenie od každého príjemcu na konci projektu;

  – zníženia auditovej záťaže účastníkov prostredníctvom stratégie ex-post kontrol s dôrazom na kontrolu založenú na posúdení rizika a odhaľovanie podvodov, ako aj prostredníctvom konceptu jedného auditu a zníženia obdobia pre ex-post audity z piatich rokov na štyri roky;

  – V dôsledku tohto revidovaného prístupu by podliehalo auditu počas celého programovacieho obdobia maximum 7 % príjemcov v rámci programu Horizont 2020;

Komisia bude zároveň pokračovať v racionalizácii, harmonizácii a urýchľovaní postupov a procesov spojených s programom a jeho realizáciou. Pôjde o obnovený prístup ku komitológii s osobitným dôrazom na účasť programových výborov v diskusiách o strategickom plánovaní a na zabezpečenie prepojenia s vnútroštátne financovanými činnosťami. Navyše Komisia bude vychádzať z výsledkov dosiahnutých vo zvyšovaní kvality, efektívnosti a

konzistentnosti vykonávania prostredníctvom jednotnej a jednoduchej IT platformy, ktorá bude fungovať ako jednotné kontaktné miesto pre účastníkov (e-Horizont 2020), a prostredníctvom ďalších krokov vedúcich k externalizácii financovania zo zdrojov Únie v oblasti výskumu a inovácií. V tejto súvislosti sa bude optimalizovať využitie existujúcich výkonných agentúr (vrátane možného prerozdelenia úloh s cieľom dosiahnuť vyššiu špecializáciu).

Komisia považuje za možné, že v rámci programu Horizont 2020 dosiahne prostredníctvom všetkých týchto prvkov skrátenie času do udelenia grantu v priemere o 100 dní (v porovnaní so súčasnou situáciou).

Okrem toho sa bude pokračovať v partnerských prístupoch na základe článkov 185 a 187 zmluvy. Rozsiahlejšie využívanie finančných nástrojov bude takisto predstavovať dôležitú súčasť externalizačného úsilia, pričom sa bude stavať na v súčasnosti zriaďovaných platformách úverového a kapitálového financovania. EIT zosúladí prostredníctvom dôkladného plánovania vlastných činností svoju prácu s prioritami programu Horizont 2020. Prostredníctvom zvýšenia počtu ZIS a činností týkajúcich sa šírenia a výmeny poznatkov bude EIT schopný spravovať väčší rozpočet ako v súčasnosti.

5. ŠIROKÝ A PLYNULÝ PRÍSTUP K INOVÁCII

Hlavná iniciatíva Inovácia v Únii kladie dôraz na potrebu Európy vytvoriť vlastný osobitný prístup k inováciám založený na jej jedinečnom súbore hodnôt. V rámci programu Horizont 2020 sa uplatňuje široký prístup k inovácii, ktorý nie je obmedzený iba na uvádzanie nových výrobkov na trh, ale týka sa aj procesov, systémov alebo iných prístupov vrátane uznania silných stránok Európy v oblasti dizajnu, tvorivosti, služieb a dôležitosti sociálnej inovácie. Financovanie týchto činností bude sklbené s podporou výskumu a technologického rozvoja.

Výraznejšia podpora sa poskytne uplatneniu inovácií na trhu vrátane verejného sektora. To prinesie väčší počet validácií a testovaní konceptov, pilotných projektov a demonštračných činností. Výraznejšia podpora bude zahŕňať lepšie využite možností výskumných infraštruktúr, ako aj stanovovanie technických noriem, obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím a posilnenie úverového a kapitálového financovania. Nové prístupy, ako sú napríklad motivačné ocenenia, ktorými sa oceňuje dosiahnutie konkrétnych cieľov, budú podporovať zapojenie širšej škály novátorov. Európske partnerstvá v oblasti inovácie budú mať za úlohu odstránenie technických, právnych a prevádzkových prekážok inovácie v Európe, čím sa vytvorí stabilné prepojenie medzi opatreniami na strane ponuky a dopytu.

Dôležité inovácie sa často objavujú v dôsledku nepredvídaných vedeckých prielomov alebo nových využití existujúcich alebo vznikajúcich technológií. Posilnením vertikálnych činnosti (napr. Európska rada pre výskum (ERC), činnosti v rámci programu Marie Curie a špecializovaný nástroj pre MSP) program Horizont 2020 umožní najlepším a najtvorivejším mozgom Európy, aby posunuli hranice súčasného poznania. Navyše v prípade všetkých spoločenských výziev budú opisy tém vo výzvach na predloženie návrhov poskytovať uchádzačom v porovnaní s minulosťou dostatok priestoru na navrhnutie inovatívnych riešení podľa vlastného výberu.

Horizont 2020 podporí výmenu nápadov a perspektív zavedením plynulého prístupu v rámci všetkých zložiek programu. Budú sa uplatňovať rovnaké pravidlá, vďaka čomu sa účastníci budú môcť rýchlejšie presúvať medzi jednotlivými časťami programu. Uplatnia sa

preklenovacie akcie s cieľom zabezpečiť kontakt medzi projektmi a výsledkami v jednej časti programu so súvisiacimi projektmi v iných častiach.

Spoločné činnosti medzi rôznymi časťami programu Horizont 2020 budú potrebné najmä z hľadiska zabezpečenia plynulého spojenia medzi podporou pre podporné a priemyselné technológie a ich využitím pri riešení spoločenských výziev. Na umožnenie tohto prístupu a stimulačných prierezových činností (vrátane možnosti efektívneho kombinovania rozpočtov) sa prijali osobitné ustanovenia.

V nadväznosti na odporúčania skupiny na vysokej úrovni o kľúčových podporných technológiách (KPT)[21] sa vďaka osobitnému cieľu „Vedúce postavenie v rámci podporných a priemyselných technológií“ budú KPT považovať za kľúčové priority programu Horizont 2020, čím sa poukáže na ich význam pre rast a zamestnanosť. Na tento účel sa vyčlenia finančné prostriedky vo výške 6 663 miliónov EUR pre KPT v oblasti fotoniky, mikro- a nanoelektroniky, nanotechnológií, inovatívnych materiálov, biotechnológie, vyspelej výroby a spracovania. Ako súčasť tohto integrovaného prístupu ku kľúčovým podporným technológiám sa pre činnosti využívajúce akumulované prínosy, ktoré prináša kombinácia KPT, poskytne špeciálna podpora, a to najmä v prípade rozsiahlejších pilotných liniek a demonštračných projektov.

6. POSILNENIE ÚČASTI MSP

Hlavná iniciatíva Inovácia v Únii obsahuje záväzok zabezpečiť vysokú účasť MSP na programe Horizont 2020. MSP majú značný inovačný potenciál a sú dostatočné agilné na to, aby preniesli na trh prevratné technologické objavy a inovácie v oblasti služieb. Ak má program Horizont 2020 pomôcť rýchlo rastúcim spoločnostiam dneška stať sa nadnárodnými spoločnosťami zajtrajška, je posilnenie prístupu k MSP vrátane zvýšenia účasti mikrofiriem nevyhnutnosťou.

V rámci programu Horizont 2020 sa uplatňuje integrovaný prístup k MSP. Očakáva sa, že tento integrovaný prístup spôsobí, že približne 15 % z celkového kombinovaného rozpočtu pre všetky spoločenské výzvy a podporné a priemyselné technológie bude smerovať do MSP. Množstvo nových prvkov, ktoré sú súčasťou programu Horizont, povzbudí účasť MSP.

Zo zjednodušenia budú mať prospech najmä MSP, keďže im často chýbajú zdroje na zvládnutie vysokej administratívnej záťaže. Súčasťou zjednodušenia bude aj vytvorenie jednotného kontaktného miesta pre MSP, ktoré majú záujem o účasť na programe Horizont 2020. Zvýšenie dôrazu na činnosti v oblasti inovácie prispeje k väčšej účasti MSP, pretože takéto činnosti sa ich priamo týkajú.

Tieto horizontálne opatrenia budú doplnené o opatrenia priamo zamerané na MSP, čím sa pomoc, ktorá bola predtým roztrúsená medzi niekoľko programov, konsoliduje do efektívneho súboru nástrojov.

Nový nástroj pre MSP, založený na modeli SBIR[22], ktorého princíp je opísaný v osobitnom cieli „Inovácie v MSP“, sa bude používať konzistentne v prípade všetkých spoločenských výziev a podporných a priemyselných technológií. Tento nástroj umožní MSP predložiť ich

---

21 http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

22 Small Business Innovation Research, http://www.sbir.gov

najinovatívnejšie nápady zamerané na riešenie problémov spoločných pre celú Úniu. Nástroj bude zodpovedať potrebám MSP, pretože im ponúkne inovatívne riešenia na konkrétne výzvy (a to bez ohľadu na to, či ide o inovácie motivované špičkovými technológiami, výskumom, službami alebo sociálnou sférou) prostredníctvom týchto charakteristík:

– *Len MSP sa budú môcť uchádzať o finančné prostriedky.* Môžu so sebou priniesť svojich partnerov, ale jednou z hlavných noviniek tohto nástroja je, že umožňuje projekty s jedným účastníkom;

– *Podpora bude poskytovaná v jednotlivých etapách.* Fáza preskúmania uskutočniteľnosti umožní vyhodnotiť potenciál projektu. Hlavný grant umožní MSP, aby realizovali projekt, zachovali si vlastníctvo práv duševného vlastníctva a zadávali úlohy podľa potreby externým subjektom. Následná podpora sa bude poskytovať nepriamo prostredníctvom služieb (napr. pomoc pri získavaní rizikového kapitálu, podpora inovácie alebo verejné obstarávanie).

Po druhé, špecializovaná činnosť zameraná na MSP, ktoré vykonávajú intenzívny výskum, je súčasťou osobitného cieľa Inovácie v MSP. Týmto spôsobom sa podporí ďalšia fáza programu Eurostars[23], ktorá sa implementuje v spolupráci s členskými štátmi. Táto špecializovaná činnosť bude doplnená opatreniami na budovanie inovačnej kapacity MSP, ako napríklad vytváranie sietí a sprostredkovanie, a umožní MSP zahrnúť rôzne typy technológií prostredníctvom prepojenia s výskumnými pracovníkmi a novátormi z celej Európy.

Po tretie a v súlade s požiadavkami Európskej rady bude osobitný cieľ „Prístup k rizikovému financovaniu“ vo veľkej miere zameraný na MSP. Pokiaľ ide o úverový nástroj, dôraz na MSP bude posilnený spoluprácou s finančnými sprostredkovateľmi na štátnej a regionálnej úrovni. Kapitálový nástroj sa bude zameriavať na investície v rannej fáze, ale jeho využitie bude možné aj v prípade investícií počas expanzie a rastu MSP spoločne s kapitálovým nástrojom v rámci programu pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP.

Kapitálový nástroj a tá časť úverového nástroja, ktorá sa týka SME, sa budú implementovať ako časť dvoch finančných nástrojov EÚ, ktoré poskytujú kapitálové a úverové financovanie na podporu výskumu, vývoja a rastu SME, spoločne s kapitálovým a úverovým nástrojom v rámci programu pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP.

7. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Medzinárodná spolupráca s tretími krajinami je potrebná z hľadiska efektívneho plnenia mnohých špecifických cieľov definovaných v programe Horizont 2020. Ide najmä o všetky spoločenské výzvy, ktorými sa zaoberá program Horizont 2020 a ktoré je potrebné riešiť na globálnej úrovni. Medzinárodná spolupráca je nevyhnutná aj pre hraničný a základný výskum, aby sa podchytili príležitosti, ktoré prinášajú vznikajúce vedné odbory a technológie. Podpora medzinárodnej mobility výskumných pracovníkov a pracovníkov z oblasti inovácie je rozhodujúca pre zdokonalenie tejto globálnej spolupráce. Činnosti na medzinárodnej úrovni sú rovnako dôležité pre zvýšenie konkurencieschopnosti európskeho priemyslu prostredníctvom podpory zavádzania nových technológií a obchodu s nimi (napríklad

[23] http://www.eurostars-eureka.eu/

prostredníctvom vytvorenia celosvetových noriem a usmernení a podpory akceptácie a zavedenia európskych riešení mimo Európy).

Cieľom medzinárodnej spolupráci v rámci programu Horizont 2020 bude posilnenie excelentnosti a atraktívnosti Únie v oblasti výskumu, spoločné zvládnutie globálnych výziev a jednotná podpora vonkajších politík EÚ. Medzinárodná spolupráca v rámci programu Horizont 2020 sa bude sústrediť na spoluprácu s tromi hlavnými zoskupeniami štátov:

1). premyslené a rýchlo sa rozvíjajúce ekonomiky;

2). krajiny zahrnuté do procesu rozširovania EÚ a susedné krajiny;

3). rozvojové krajiny.

V niektorých prípadoch sa prostredníctvom programu Horizont 2020 bude podporovať spolupráca na regionálnej alebo multilaterálnej úrovni. Medzinárodná spolupráca v oblasti výskumu a inovácií je kľúčovým prvkom medzinárodných záväzkov Únie a zohráva dôležitú úlohu v rámci partnerstva Únie s rozvojovými krajinami, ktoré sú často disproporcionálne ovplyvnené globálnymi zmenami. Táto spolupráca bude zahŕňať inkluzívny rast a plnenie miléniových rozvojových cieľov a iných cieľov, ktoré boli dohodnuté v rámci medzinárodného udržateľného rozvoja.

Horizont 2020 bude pokračovať v uplatňovaní zásady všeobecnej otvorenosti a zároveň podporovať recipročný prístup k programom tretích krajín. Navyše sa bude vykonávať celý rad cielených akcií, pričom sa použije strategický prístup k medzinárodnej spolupráci vychádzajúci zo spoločného záujmu, vzájomných prínosov a z podpory koordinácie a synergií medzi členskými štátmi. Špeciálne podporné opatrenia na podporu tohto strategického prístupu a procesu určovania priorít sú obsiahnuté v osobitnom cieli „Inkluzívne, inovatívne a bezpečné spoločnosti“.

8. ŠÍRENIE ŠPIČKOVEJ KVALITY A ROZŠÍRENIE ÚČASTI

Program Horizont 2020 bude pokračovať v prideľovaní finančných prostriedkov na základe súťažných výziev na predloženie návrhov, ako aj prostredníctvom nezávislých a partnerských hodnotení prínosov projektov (napr. experti z univerzít, výskumných organizácií, podnikov atď.) pričom sa vyberú len tie najlepšie projekty bez ohľadu na geografické rozloženie.

Takýto prístup však treba doplniť o opatrenia, ktoré zabezpečia, že Horizont 2020 bude otvorený širokému spektru účastníkov vrátane nových účastníkov a že excelentnosť bude vždy na prvom mieste. Talenty je preto potrebné rozvíjať a podporovať, aby dosiahli špičkovú kvalitu, čo výskumným pracovníkom a novátorom z celej Európy umožní využívať nástroje, siete a možnosti financovania programu Horizont 2020. Podpora a rozvoj talentov zahŕňa úzke prepojenia s činnosťami v sektore vysokoškolského vzdelávania, najmä s programom Erasmus pre všetkých a tzv. znalostnými alianciami.

Financovanie z prostriedkov Únie prispelo k budovaniu a šíreniu špičkovej kvality v Európe prostredníctvom RP7 a politiky súdržnosti (štrukturálne fondy). Činnosti „Regióny znalostí“ a „Výskumný potenciál“ (RP7, program „Kapacity“) sprevádzal veľký záujem, ale z dôkazov

vyplýva, že by bolo efektívnejšie, ak by sa podobné akcie realizovali v rámci politiky súdržnosti[24].

Preto Komisia navrhuje jasnejšie rozdelenie úloh medzi programom Horizont 2020 a štrukturálnymi fondmi a posilnenie ich interakcie. Podpora určená regiónom pri budovaní kapacít v oblasti výskumu a inovácií sa bude poskytovať prostredníctvom politiky súdržnosti, v rámci ktorej sa bude ďalej rozvíjať koncept inteligentnej špecializácie, a ktorá bude zahŕňať opatrenia umožňujúce výskumným pracovníkom a novátorom v celej Európe, aby dosiahli špičkovú kvalitu.

Doplňujúce opatrenia v rámci programu Horizont 2020 budú zamerané na rozšírenie účasti v rámci celého programu. Pôjde o zaistenie lepšej koordinácie, spolupráce a výmeny informácií medzi oboma programami financovania. V rámci osobitného cieľa „Inkluzívne, inovatívne a bezpečné spoločnosti“ sa poskytne podpora v oblasti vzdelávania a poradenstva s cieľom reformovať politiky v oblasti vedy a inovácie. Táto podpora bude tiež zahŕňať vytváranie sietí a twinning, ktoré posilňujú prepojenie medzi výskumníkmi a novátormi vo všetkých členských štátoch a regiónoch. Týmto spôsobom snaha o špičkovú kvalitu, ktorá charakterizuje Horizont 2020, v kombinácii s možnosťami budovania kapacít, ktoré ponúkajú štrukturálne fondy, umožní, aby v jednotlivých regiónoch vznikli miesta so špičkovým výskumom a technológiami. Tieto budú slúžiť ako ohniská ďalšieho hospodárskeho rozvoja a vďaka nim sa zvýši medzinárodná príťažlivosť regiónov. V tejto súvislosti by sa mali zohľadniť osobitné podmienky najvzdialenejších regiónov.

9. DOKONČENIE EURÓPSKEHO VÝSKUMNÉHO PRIESTORU

Dokončenie Európskeho výskumného priestoru (EVP) je naliehavo potrebné, aby sa predišlo nákladnému prekrývaniu a zbytočnej duplicite činností. EVP znamená vybudovanie skutočného jednotného trhu v oblasti poznatkov, výskumu a inovácií, ktorý umožní výskumným pracovníkom, výskumným inštitúciám a podnikom pracovať, súťažiť a spolupracovať naprieč hranicami. Existujúce nedostatky sa budú riešiť prostredníctvom rámca Európskeho výskumného priestoru, ktorý má Komisia predstaviť v roku 2012.

Horizont 2020 posilní pomoc poskytovanú na podporu profesionálnej kariéry výskumných pracovníkov a ich mobility (vrátane akcií „Marie Curie“), na zabezpečenie prístupnosti rozsiahlych výskumných infraštruktúr a ich účasti v sieťach a na vybudovanie on-line EVP (osobitný cieľ „Výskumné infraštruktúry “). S cieľom prispieť k zvýšeniu príťažlivosti výskumnej kariéry bude Horizont 2020 venovať adekvátnu pozornosť Európskej charte výskumných pracovníkov a Etickému kódexu pre prijímanie výskumných pracovníkov, ako aj inými relevantným referenčným rámcom vymedzeným v kontexte EVP, pričom sa bude rešpektovať ich dobrovoľný charakter. Ďalšie kroky sa uskutočnia smerom k otvorenému prístupu k vedeckým publikáciám, aby sa zabezpečilo, že výsledky výskumu budú k dispozícii pre tých, ktorí ich potrebujú. Tieto kroky budú zahŕňať aj akcie na odstránenie prekážok, ktoré bránia ženám v úspešnej vedeckej kariére. Komisia je odhodlaná dosiahnuť cieľ, v súlade s ktorým budú mať ženy v poradenských štruktúrach únie 40-percentné zastúpenie, a zabezpečiť, že sa v relevantných prípadoch zohľadnia rodové rozdiely v obsahoch výziev na predloženie návrhov a postupoch vyhodnocovania. *Zvýšené zastúpenie*

[24] Expertná skupina pre synergie medzi RP7, CIP a fondmi politiky súdržnosti ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/seg-final_en.pdf

žien zlepší kvalitu výskumu a inovácie a zároveň pomôže pri odstraňovaní existujúceho nedostatku vysokokvalifikovaných a skúsených vedcov, ktorí sú potrební na posilnenie európskej konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu.

Osobitný cieľ „Inkluzívne, inovatívne a bezpečné spoločnosti" prispeje ku koordinácii politiky v celej Európe a poskytne zdroj overených faktov s cieľom pomôcť členským štátom pri zavádzaní primeraných kombinácií politík. Novým opatrením je, že pracovné programy budú obsahovať informácie o tom, ako je zabezpečená koordinácia s vnútroštátnym financovaním výskumu a inovácií. Táto problematika sa tak stane súčasťou diskusií v programových výboroch.

Horizont 2020 bude podporovať prístupy zamerané na zdieľanie a využívanie iných zdrojov financovania prostredníctvom zjednodušeného nástroja ERA-NET, čím sa poskytne rozsiahla podpora, a to od fázy koordinácie národných programov až po spolufinancovanie spoločných výziev na predloženie návrhov. Jasný súbor kritérií pre spoločné programy podľa článku 185 a spoločné podniky podľa článku 187 umožní realizáciu rozsiahlejšieho súboru iniciatív, pričom sa zohľadnia skúsenosti a hodnotenia v rámci RP7, ako aj revízie nariadení o rozpočtových pravidlách.

Iniciatívy spoločnej tvorby programov (JPI) boli dôležitým krokom vpred pri spoločnom využívaní zdrojov na dosiahnutie „kritického množstva“, pokiaľ ide o riešenie výziev, ktorým čelia všetky členské štáty. Horizont 2020 bude podporovať iniciatívy spoločnej tvorby programov pri vypracovaní strategických plánov výskumu (SPV). Ak problémy, ktoré sú predmetom iniciatívy spoločnej tvorby programov, korešpondujú s prioritami programu Horizont 2020, možno na poskytnutie ďalšej podpory využiť nástroj ERA-NET alebo spolufinancovanie. Nové iniciatívy podľa článku 185 sa budú zvažovať len v prípade jasného záväzku členského štátu a za predpokladu, že iniciatíva spoločnej tvorby programov preukázala značné možnosti spolupráce a takú šírku a rozsah, ktorá je potrebná na podporu úplnej integrácie národných programov.

Vychádzajúc zo skúseností verejno-súkromných partnerstiev v rámci európskeho plánu na oživenie hospodárstva sa zabezpečí väčší priestor na vytvorenie takýchto partnerstiev bez toho, aby bolo potrebné prijať nové legislatívne postupy. Tak sa umožní efektívnejšia realizácia iniciatív a zároveň zabezpečí jasnejšie rozdelenie úloh a povinností.

10. DOSIAHNUTIE NAŠICH SPOLOČNÝCH AMBÍCIÍ

Európski daňoví poplatníci majú právo vedieť, akým spôsobom sa využívajú ich peniaze. Keďže výskum a inovácie sú veľmi dôležité z hľadiska budúcnosti občanov, je dôležité upriamiť pozornosť širokej verejnosti na význam výskumu a inovácie financovaných z programu Horizont 2020 a poukázať najmä na pridanú hodnotu akcií vykonávaných na úrovni EÚ. To povedie k lepšiemu pochopeniu programu, zapojeniu občanov a diskusii v spoločnosti. Informačné a komunikačné opatrenia budú preto neoddeliteľnou súčasťou vykonávania programu Horizont 2020.

Tieto opatrenia sa budú tiež zameriavať na informovanie tvorcov politiky, podnikov, novátorov a iných výskumných pracovníkov o výsledkoch výskumu. Súčasťou týchto opatrení bude aj podpora otvoreného prístupu k vedeckým publikáciám.

Naplnenie našich spoločných ambícií, ktoré sú kľúčovými cieľmi stratégie Európa 2020 a jej iniciatívy Inovácia v Únii, si vyžaduje ambiciózne politiky. Komisia je presvedčená, že jej návrh programu Horizont 2020 a radikálna reforma, ktorá je jeho súčasťou, umožní, aby rozpočet EÚ zohral kľúčovú úlohu pri razantnej zmene vo výkonnosti výskumu a inovácie, ktorý Európa potrebuje. Program Horizont 2020 sa má skončiť na konci tohto desaťročia. Projekty programu však budú pokračovať aj v ďalšom desaťročí a dosah financovania z jeho rozpočtu bude trvať ešte dlhšie. Ide preto o skutočnú investíciu do budúcnosti.